natuurwerkgroep
boxtel

Jaarverslag

2024-2025

Inhoud

Voorwoord van de voorzitter	3
Beheergroep Dommeldal	5
Heggenvlechtersgroep	7
Vogelwerkgroep	10
Beheergroep Dommelbimd	15
Werkgroep Ruimtelijke Ordening	18
Knotploegen	23
Paddenstoelenwerkgroep	26
Poelenwerkgroep	27
Beheergroep Sparrenrijk	29
Publiciteitswerkgroep	34

Coördinatoren werkgroepen

Beheergroep Dommelbimd	Frank de Bont	(0411 678406)
Beheergroep Dommeldal	Jos Klaasen	(06 15870123)
Beheergroep Sparrenrijk	Rien de Groot	
	Rob Reiniers	(06 46422757)
Florawerkgroep	coördinator vacant	
Heggenvlechtersgroep	Frank de Bont	(0411 678406)
Knotploegen	Erik van Boldrik	
	Hans Volmer	(0411 674631
Paddenstoelenwerkgroep	Rob Reiniers	(06 46422757)
Poelenwerkgroep	Marie José Meertens	(073 5518620)
Werkgroep Ruimtelijke Ordening	Nico Landwehr Johan	(0411 683709)
Vogelwerkgroep	Jan Albert Hellings	(06 28143330)
	Huub Meertens	(06 14645737)

Voorwoord van de voorzitter

Lex Meijdam

Dit jaarverslag heeft een wat andere vorm dan u gewend bent, omdat het voor het eerst alleen digitaal beschikbaar wordt gesteld. Dat bespaart drukkosten, maar vooral bomen – en daar moeten we zuinig op zijn, want die hebben het al zwaar door de klimaatverandering. Zoals u van ons gewend bent, geeft dit verslag een goed overzicht van alle activiteiten die onze natuurwerkgroep het afgelopen seizoen heeft ontplooid, inclusief mooie foto's.

Het voorbije seizoen werd gekenmerkt door een extreem nat begin, maar de tweede helft was juist bijzonder droog. Ondanks deze wisselende omstandigheden is er door de verschillende werkgroepen weer hard gewerkt aan het behoud en de versterking van de natuur in Boxtel. Ook op het gebied van publiciteit is er flink aan de weg getimmerd. We waren vertegenwoordigd op diverse evenementen en, voor het eerst sinds geruime tijd, zijn er weer lezingen georganiseerd. Daarnaast zijn er verschillende excursies voor een breed publiek geweest. Deze aanpak werpt zijn vruchten af, want het aantal donateurs en vrijwilligers groeit gestaag.

Wie goed heeft opgelet, heeft op de vorige pagina gezien dat er enkele wijzigingen zijn in het team van coördinatoren van onze werkgroep.
Frans van de Sande heeft helaas zijn rol als coördinator van de Knotploegen moeten neerleggen. Zoals u verderop kunt lezen, draagt Jos Klaasen het coördinatorschap van de Beheergroep Dommeldal over aan Hans Dankers. Ton Huinink heeft inmiddels het coördinatorschap van de Beheergroep Sparrenrijk overgedragen aan Rien de Groot en Rob Reiniers. Rob is bovendien gestart als nieuwe coördinator van de Paddenstoelenwerkgroep. We zijn Frans, Ton en Jos zeer dankbaar voor al hun inzet in de afgelopen jaren, en we wensen de nieuwe coördinatoren veel succes en plezier in hun nieuwe rol. Fijn dat het opnieuw is gelukt om vrijwilligers te vinden voor deze belangrijke functies binnen onze werkgroep. Helaas is dat nog niet overal gelukt: er is nog steeds een vacature voor het coördinatorschap van de Florawerkgroep, en ook versterking voor de werkgroep Ruimtelijke Ordening is van harte welkom. Hebt u interesse? Laat het ons weten!

In het afgelopen seizoen is in het bestuur en in de werkgroepen veel aandacht besteed aan veilig werken. Hoewel we al jaren investeren in goed gereedschap en een degelijke opleiding van onze vrijwilligers, brengt werken in de natuur altijd risico's met zich mee. Het is daarom van groot belang om hier voortdurend alert op te zijn en deze risico's zoveel mogelijk te beperken. Alle werkgroepen hebben inmiddels een Risico-Inventarisatie en Evaluatie opgesteld, en er zijn afspraken gemaakt om regelmatig aandacht te blijven vragen voor veilig werken bij alle betrokkenen.

Aan het eind van het seizoen hebben we een nieuwe aanhanger in gebruik kunnen nemen voor het vervoer van materialen en gereedschap. De oude aanhanger was bijna een halve eeuw oud en echt aan vervanging toe.
Erik van Boldrik en Ton Huinink hebben een doordacht ontwerp gemaakt voor de indeling van de nieuwe kar, zodat alles er efficiënt en goed toegankelijk in past. Vervolgens hebben zij een leverancier gevonden die de aanhanger volgens dit plan kon realiseren. Dat was een flinke investering voor onze werkgroep, maar we kunnen er nu weer jaren mee vooruit.

Gelukkig hebben we ook financiële steun gekregen van de Lions Club Boxtel. Door de inzet van Geert Kraak, voorzitter van de Lions, ging de opbrengst van hun Hap & Trap-fietstocht naar onze werkgroep. Dat leverde een mooie cheque op – waarvoor onze hartelijke dank!

Lex Meijdam, voorzitter

Beheergroep Dommeldal

Jos Klaasen

De werkgroep “Beheergroep Dommeldal” beheert een "kudde" van enkele Hooglanders aan de oever van de Dommel. Haar werkterrein wordt begrensd door de Dommel, Bosscheweg, het Laarzenpad en de wijk Munsel tot bijna aan de A2.

Werkterrein

De werkgroep

De werkgroep bestaat nu uit de volgende personen: Hans Janssen, Hen Maas, Henk v. d. Steen , Gerard Somers, Erik van Boldrik, Jos Klaasen en nieuw lid Hans Dankers. (zie foto rechtsboven).

Organisatie

In dit project participeren drie partijen met elk eigen verantwoordelijkheden.

- De gemeente Boxtel is eigenaar van de grond en faciliteert het project met praktische zaken zoals afrastering en een maaiprogramma.

- Stichting Taurus is eigenaar van de koeien. Deze stichting heeft zijn thuishaven in Keent (bij Ravenstein) aan een grote arm van de Maas waar zij vele koeien van verschillende rassen en paarden beheert. Doelstelling van deze stichting is, in samenwerking met Rewilding Europe, het uitgestorven oerrund terug te brengen in Europa onder de klinkende naam TaurOs. Nadere informatie hierover is te vinden op de website www.grazelandsrewilding.com

- De beheergroep Dommeldal is verantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken, waarbij de veiligheid een belangrijke plaats inneemt. De leden van de werkgroep houden wekelijks toezicht en houden de gezondheid van de dieren in de gaten. Daarnaast wordt zwerfvuil opgeruimd en wordt er gekeken of er geen schade of vernielingen zijn aangericht.

Praktische zaken

* De afrastering is inderdaad volgens afspraak vernieuwd, althans het gedeelte van de wei aan de Bosscheweg.

* We vragen bij Taurus steeds om jong bloed in de wei. Al drie jaar lopen twee volwassen koeien eenzaam in de wei. Taurus belooft steeds maar komt ze niet na! Alles heeft te maken dat ons gebied te klein is voor een “kudde” en derhalve niet zo interessant voor Taurus.

* Overleg over maaibeleid met gemeente verloopt goed; maaien minimaal vooral bij afrastering en het laarzenpad.

Koeien eenzaam wachtend op metgezellen

Nieuwe afrastering, vooral veiligheid!

Voortgang nieuwe ontwikkelingen

Wij weten dat het gebied, ook begrenzend aan de dommel(noordzijde), via Ark aan Brabants Landschap is overgedaan. Wij weten van de plannen van de gemeente om “ons” werkgebied ook over te doen aan B.L. Wat we niet weten is in welke vorm het gebied wordt ingericht en, belangrijk voor ons, of de Tauruskoeien hierbij een rol gaan spelen. Navraag bij allerlei instanties levert ons geen nieuwe informatie op, wel, dat we geïnformeerd zullen worden als er nieuws is!! We zijn weer een jaar verder zonder informatie over nieuwe ontwikkelingen (dit wil uiteraard niet zeggen dat er geen ontwikkelingen zijn).

Het oude plan, uitbreiding van ons gebied in westelijke richting, ook langs de Dommel tot aan achterzijde oud-ziekenhuis is nooit gerealiseerd; zo ook niet de mogelijke uitbreiding in oostelijke richting voorbij de Pagaai. Laten we hopen dat het totale gebied dat Brabants landschap gaat beheren een mooi natuurgebied gaat opleveren.

Wat we wel kunnen melden is dat ons nieuwe werkgroeplid Hans Dankers ook het coördinatorschap van onze werkgroep op zich gaat nemen. Hans beschikt over een brede kennis en ervaring om deze rol goed te kunnen vervullen.

Heggenvlechtersgroep

Frank de Bont

Ook dit jaar is er weer volop gewerkt in de natuurparel Dommelbimd en de daar aanwezige vlechtheggen. Doordat de winters steeds korter worden en ook minder koud, is ook het broedseizoen wat aan het verschuiven. Ook in het verslagjaar was dit goed te merken. Blad blijft langer aan de bomen en struiken hangen. In het verleden begon het broedseizoen in de maand april/mei, nu kunnen wij constateren dat er in de maand maart al sprake is van verhoogde nestelactiviteit. Dat heeft ook gevolgen voor het heggenvlechten die daardoor steeds iets eerder in het jaar moeten worden stilgelegd.

De vele regenbuien in deze winter en in het vroege voorjaar hebben hun uitwerking niet gemist! Veel bladgroen en een uitbundige groei van de heggen. Dat resulteerde ook weer in veel onderhoud aan de heggen. Alles wil de hoogte in naar het licht dus voor ons veel zaag- en knipwerk om alles weer in “het gareel” te krijgen.

Ons werkgroepje bestaat nog steeds uit de volgende actieve leden: Ad Donhuijsen, Gerard Somers, Martien van Rooij, Erik Kerpel en de auteur van dit jaarverslag Frank de Bont.

Op zaterdag 22 februari, werd er een excursie door het gebied Dommelbimd georganiseerd door onze overkoepelende Natuurwerkgroep. Een tiental deelnemers mochten wij begroeten in het gebied onder druilerige weersomstandigheden. De vlechtheg langs het laarzenpad werd ook met een bezoek vereerd. Coördinator Frank de Bont heeft een uitleg gegeven over de historie, betekenis en het belang van de vlechtheggen in het gebied. Na het vragenrondje werd nog even een demonstratie gegeven van het

vlechten van de heg. (In het Brabants Dagblad van 24 februari werd daar met een artikeltje en foto aandacht aan besteed).

BOXTEL

Orchidee in gevaar in vochtige natuur Dommelbimd

Nat, natter natst. Dat typeert nu wel de Dommelbimd, het Boxtelse natuurgebied langs de Dommel. De hooilanden konden afgelopen jaar niet worden gemaaid vanwege al dat vocht. En dat kan gevolgen hebben.

Ook tijdens een 'gewone' excursie zoals afgelopen zaterdag, georganiseerd door Natuurwerkgroep Boxtel, komen er in de Dommelbimd opvallende zaken aan de orde. En ja, die hebben te maken met de klimaatverandering.

Sylvia van Gulik, voorzitter van Stichting Dommelbimd die eigenaar is van het gebied, legt het uit. „Afgelopen jaar was het te drassig voor de maaimachines om de hooilanden te maaien. Normaal voeren we jaarlijks het maaisel af, zodat de grond verschraalt, waardoor er bijzondere planten gaan groeien. Zoals de orchidee."

Maar deze keer bleef de begroeiing dus staan. „Ja, en dan wordt de grond rijker en dat kan gevolgen hebben voor bijvoorbeeld de orchidee. Afgelopen jaar waren er nog evenveel; dit jaar kijken we weer."

Gelukkig bleek een *wetlandtrack*, een maaimachine op rupsbanden, al eerder dé oplossing te zijn. Door de rupsbanden ontstaan er geen diepe sporen in de grond. „Maar er zijn maar weinig aannemers met dit soort machines en wij zijn maar een kleine partij, dus dit jaar kwamen we niet aan de beurt."

En dan de vlechtheg. „Alleen in de winter kan er worden gevlochten, omdat er dan geen insecten en broedende vogels in zitten. Maar de winters worden steeds korter." Frank de Bont van de Natuurwerkgroep laat de groep zien hoe het moet. „Wij gebruiken hier geen meidoorn, omdat die gevoelig is voor de besmettelijke perenvuurziekte en dat willen de boomkwekers niet." Hij lacht. „De koeien hadden dat al snel door dat de heg geen stekels heeft. Ze hebben een heel stuk gesloopt en opgegeten."

– Noor Reigersman

▲ Heggenvlechter Frank de Bont (rode jas) laat in de regen zien hoe je heggen vlecht. FOTO DOLPH CANTRUN

BD 24-2-2025

In het begin van dit verslagjaar heeft de leraar biologie van het Jacob Roelandslyceum (JRL) contact opgenomen met de coördinator. Plan is opgevat om met een aantal leerlingen van de groenafdeling van het Baanderherencollege (BHC) een vlechtheg te laten aanleggen op het terrein van het JRL. Dit in het kader van het biologisch beheersplan van het JRL dat is gesitueerd aan de westkant van de school tegen het natuurgebied Dommelbimd aan.

Datum werd geprikt en uiteindelijk is besloten om de werkzaamheden te starten op maandag 10 maart. Het ruige terrein wordt ontsloten door enkele verharde paden langs een plas met wilgenbomen en de vlechtheg pal achter het pannaveldje moet als blikvanger fungeren. Op het terrein staan ook enkele insectenhotels opgesteld. Leerlingen van het BHC zouden mij assisteren bij het vlechten van de heg en de kunst afkijken hoe het een en ander aan te pakken. Dat alles onder begeleiding van enkele docenten van het BHC. Deze leerlingen werden ook ingezet om insectenhotels te maken en de wilgen langs de plas te knotten. De eerlijkheid gebied mij te vermelden dat de verwachtingen hoog gespannen waren, maar de uitvoering en uitwerking viel wel wat tegen. De motivatie om er een groot succes van te maken ontbrak. Uiteindelijk heeft de auteur van dit jaarverslag het leeuwendeel van de werkzaamheden aan de heg verricht en een tweetal leerlingen hebben hem daarbij ook wel wat geholpen. (Veel andere leerlingen waren druk bezig om de dag, het was aangenaam weer, met zo min mogelijk inspanning door te komen. Uiteindelijk is een stuk van een meter of 20-25 gevlochten.

Weet niet of dit experiment nog een gevolg krijgt...

Terug naar ons natuurgebied Dommelbimd. Er is nog een stuk te vlechten van een meter of 15-20. Hierbij moet wel vermeld worden dat de aanplant, wat nog gedaan moet worden, inmiddels de proporties heeft aangenomen van een bos met dikke stammen. Volgens planning moet het de komende winter gereed komen, zodat alle vlechtheggen van Dommelbimd dus daadwerkelijk zijn gevlochten. Dan zit voorlopig ons werk er op en resteert het onderhoud van de bestaande heggen. Een mooi en langdurig project is dan ten einde gekomen.

Wel wil ik nog even vermelden dat per e-mail enkele vragen bij de coördinator zijn binnengekomen van particulieren hoe te beginnen met een vlechtheg op eigen terrein. Per telefoon of via de e-mail worden dan tips en trucs uitgewisseld zodat men zelf de werkzaamheden ter hand kan nemen. Meestal is dat dan voldoende info en kan men aan de slag.

Vogelwerkgroep

Jan Albert Hellings

De bescherming van Steen- en Kerkuil in 2025

Het grondgebied van Boxtel is voor wat betreft de bescherming van Steen- en Kerkuil verdeeld in 4 rayons. In elk rayon is er een rayonhoofd, die de zorg heeft voor de bescherming van de uilen. De 4 rayonhoofden zijn Hans voor Boxtel-West, Ad voor Centrum en Oost, Chris voor Lennisheuvel en Pieter voor Zuid-West. Op dit moment bevinden zich op het grondgebied van Boxtel op de erven van circa 100 zogenaamde kasthouders/gastgevers in totaal 38 nestkasten voor de Kerkuil en 83 kasten voor de Steenuil. Nieuwe nestkasten worden ons steeds ter beschikking gesteld door Brabants Landschap. Ook in oktober / november 2024 zijn de meeste nestkasten schoon gemaakt. Vaak worden ze ook door andere vogels als nestgelegenheid gebruikt. Met name door spreeuwen, kauwen en holenduiven en steeds vaker ook door meesjes.

De uilenbeschermers zijn in mei en begin juni van dit jaar druk in de weer geweest om alle nestkasten van de uilen te controleren op aanwezige broedgevallen. Niet altijd is er een succesvol broedgeval, maar soms zijn er indicaties dat de kast toch is gebruikt door een Steen- of Kerkuil. Dit is vaak te zien aan in de kast of omgeving aanwezige braakballen. De braakballen van de Kerkuil stellen wij ter beschikking aan de Boxtelse basisscholen om ze door de leerlingen te laten uitpluizen.

Het jaar 2025 was geen goed uilenjaar. Al enkele jaren achtereen is er sprake van een afname in het aantal succesvolle broedgevallen.

Bij de Steenuil kon in 24 gevallen worden vastgesteld dat de kast of locatie is bezocht als broed- c.q. rustplaats. Hierbij was in 15 nestkasten sprake van een succesvol broedgeval. In totaal werden er tijdens onze controles 41 jonge Steenuiltjes geteld. Ten opzichte van vorig jaar (51) is er opnieuw sprake van een duidelijke achteruitgang.

Bij de Kerkuil werden in 7 gevallen in de daarvoor bestemde nestkasten sporen van de Kerkuil aangetroffen. In 5 gevallen was er sprake van een succesvol broedgeval. Tijdens onze controles zijn er 12 jonge Kerkuilen geteld. Dit betekent ook hier weer een achteruitgang ten opzichte van 2024 toen er 16 jonge Kerkuilen konden worden geteld.

In oktober / november van dit jaar zullen de kasten opnieuw worden schoongemaakt.

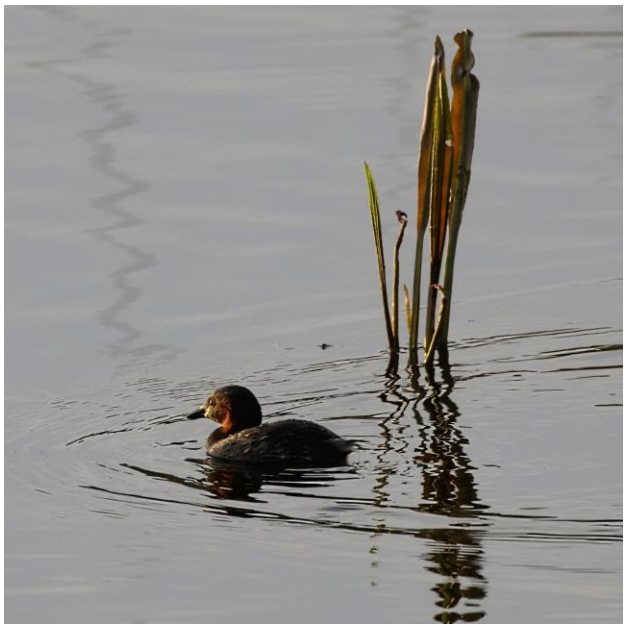

Broedvogelmonitoring bijzondere soorten (BMP-B) Logtse velden

Dit jaar hebben we met de Vogelwerkgroep op verzoek van Natuurmonumenten (beheerseenheid Midden-Brabant), een broedvogelmonitoring bijzondere soorten (BMP - B) uitgevoerd in het gebied Logtse velden. Eerder werd dit gebied al door Henk Sierdsema van SOVON gemonitord in 2019 en in 2014.

Het gebied Logtse velden is ongeveer 72 hectaren groot. Het centrale gedeelte omvat het stroomdal van de Beerze, omgeven door hoge Eiken en Populieren. De afgelopen jaren is een deel van de loop van de Beerze aangepast om meer meanders te krijgen en zo meer water vast te houden voor het stroomafwaarts gelegen gedeelte van de Beerze. Aan weerszijden van de beek vinden we de beroemde blauwgraslanden, die omgeven worden door uitgebreide wilgenstruwelen en, langs de randen van het gebied, gemengd (oud, gedeeltelijk nat, gedeeltelijk droog) bos met voornamelijk Eik, Berk en Grove den. Het gebied wordt in het zuiden begrensd door de Logtse baan, in het noorden door de Brinksdijk, in het oosten door de Heiloop en aan de westkant ligt het Winkelsven. Het gebied werd van oudsher gebruikt als hooiland en er zijn dus in principe van verschillende kanten toegangswegen die het mogelijk maken op wagens het hooi af te voeren.

Door de extreem natte winter was het hele gebied bij het begin van de tellingen overstroomd, op alle weides stond 20 – 40 cm water. Door het droge voorjaar verbeterde deze situatie snel zodat we bij alle latere tellingen het hele gebied voldoende hebben kunnen doorkruisen.

We hebben 13 (meest vroege) ochtendbezoeken gebracht en 3 avondbezoeken waaronder eentje in februari speciaal voor de uilen. Alles bij elkaar zijn 14 leden van de vogelwerkgroep een of meerdere keren mee op pad geweest.

In het algemeen komen de resultaten uit 2025 goed overeen met die uit 2019 en 2014. We deden waarnemingen van 84 soorten, waarvan 53 soorten een territorium hadden in ons gebied. De aantallen van enkele zeer algemene soorten was aardig constant over de jaren, zoals van de Zwartkop (52, 41, 42 in resp. 2014, 2019 en 2025) en de Tjiftjaf (niet geteld in 2014, 36 in 2019 en 46 in 2025). In AviMAP (de software van SOVON om de tellingen uit te werken en op te slaan) worden ook de tracks van de gelopen routes opgeslagen en ook daaruit was af te lezen dat de dekking van de tellingen van 2019 en 2025 goed overeenkwamen.

Op basis daarvan kunnen we dus de resultaten over de jaren goed vergelijken en trends aflezen. Zo zien we een gestage toename van typische bosvogels zoals de Boomkruiper en de Bonte vliegenvanger. Dit past bij het ouder worden van het bos en komt overeen met de trend die we over de hele Kampina zien. Het aantal Appelvinken en Goudvinken bleef gelijk.

Daarnaast deden ook de verwachte riet- en struweel – vogels, zoals de Kleine karekiet, de Rietgors, de Grasmus en de Bosrietzanger het goed en we zagen ook een mooi aantal Blauwborsten en Sprinkhaanzangers. Tegen die trend in zagen we een sterke afname van het aantal Fitissen. Dat zagen we ook in ons andere telgebied (zie hieronder). Een nieuwkomer was de Cetti's zanger, die vanuit de Biesbosch steeds verder oprukt. Er zijn helaas ook leuke vogels verdwenen, waarvan de Nachtegaal er eentje is die hier 25 jaar geleden nog zeer talrijk was. Gelukkig was nog wel de Wielewaal aanwezig met 2 territoria. Dat blijft toch altijd een van onze favoriete vogels.

Spechten deden het ook goed. Zoals we vaker zien neemt het aantal Grote bonte spechten wat af, terwijl de Middelste bonte juist toeneemt. Kleine bonte spechten, maar ook Spreeuwen en Holenduiven weten de grote oude Populieren te vinden die langs de Beerze staan. Groene en Zwarte specht zijn ook waargenomen, of ze ook echt broeden in het gebied is onzeker.

Roofvogels waren vertegenwoordigd door Buizerd en Sperwer, er waren waarnemingen van Havik, Bruine kiekendief en Wespendief, maar dat leverde geen territorium op.

Een nieuwe ontwikkeling die duidelijk invloed had op ons resultaat is het dempen van de Heiloop, waardoor een vrij grote stilstaande waterpartij is ontstaan in de hoek tegen de Brinksdijk aan. Hoewel dit uiteindelijk in Juli ook is drooggevallen leverde dit maar liefst 5 broedgevallen op van de Dodaars (die het elders op de Kampina moeilijk heeft), naast 12 paartjes Wilde eend, 5 paartjes Waterhoen en 2 broedende Meerkoeten. Ook zagen we hier zeer regelmatig IJsvogels, Witte kwikstaarten en de Grote gele kwikstaart. In de bosschages er omheen Blauwborst, Rietgors en Rietzanger. Zo blijkt dus eigenlijk onbedoeld een heel mooi biotoopje te zijn ontstaan, hopelijk blijft dat ook in de toekomst in stand.

De avondbezoeken leverden in eerste instantie in februari een roepend mannetje Bosuil op. Leuk was dat bij een avondbezoek in juni jonge Bosuilen werden gehoord in het aangrenzende bos. Dat wijst in ieder geval op een succesvol broedgeval, hoewel misschien niet in ons telgebied. Bij de avondbezoeken in juni en juli werd slechts 1 Houtsnip waargenomen. Wel werden er twee keer foeragerende Nachtzwaluwen gezien.

Wat ons van deze BMP het meest bij zal blijven is toch het struinen door dit unieke stukje natuur. In het vroege voorjaar met hoge laarzen door het veld baggerend, waarbij steeds Watersnippen voor onze voeten opvlogen. Op de droogvallende oevers regelmatig Witgatjes roepend, ook veel Grote zilverreigers en Ganzen. Hoewel we de Zwarte ooievaar er niet gezien hebben, blijft de hoop dat die in de toekomst dit gebied toch zal weten te vinden. Later in het seizoen schoot het riet en de andere planten zo hoog op dat we ons echt in een oerwoud waanden waar we met moeite een pad in moesten vinden.

Broedvogelmonitoring alle soorten (BMP-A) Smalwater / Kleine Aa Noord

We hebben samen met Henk Sierdsema van SOVON dit gebied onderzocht. Dit was van belang omdat we anders achterop zouden raken met het tellen van de verschillende stukken op de Kampina die voor de Natura 2000 status elke 5 jaar geïnventariseerd moeten worden.

In het kort komt het er op neer dat we een duidelijk toename zagen van typische bosvogels, zoals Kool- en Pimpelmezen, Vink, Roodborst , Boomkruiper, Appelvink en verschillende Spechten. Tegelijkertijd een afname van riet- en struweelvogels als de Kleine karekiet en Rietgors. Wel handhaafde de Spotvogel en de Bosrietzanger zich.

Het stroomgebied van de Kleine Aa wordt steeds meer afgedekt door de groter wordende bomen (Wilgen, Eiken, Berken). De biotoop wordt daardoor eentoniger en er is nauwelijks ruimte voor riet en lager struweel langs het water. We zien minder Wilde eenden en Meerkoeten op het water, wel veel Grauwe ganzen en Canadese ganzen. Wel leuk was dat we steeds IJsvogels zagen en hoorden en uiteindelijk via Henk Sierdsema ontdekten dat ze pogingen deden een nest te bouwen in de wortelkluit van een omgevallen boom langs het water. Bas heeft hier in zijn schuiltent gepost en baltsgedrag van mannetje en vrouwtje IJsvogel vast kunnen leggen. Uiteindelijk lijkt er toch geen geslaagd broedgeval geweest te zijn.

Door dit jaar dit plot erbij te doen kunnen we volgend jaar weer een leuk gebied op de Kampina tellen (Smalbroeken Noord) wat we hiervoor in 2020 geteld hebben.

Houtsnippen-inventarisatie

Het Groene Woud is in Nederland een belangrijk bolwerk voor Houtsnippen. Op verzoek van Provincie Noord-Brabant tellen vrijwilligers sinds 2015 op 13 verschillende telpunten in het Groene Woud Houtsnippen. Dit om meer inzicht te krijgen in omvang en spreiding van de populatie.

Onze Vogelwerkgroep heeft tussen 18 mei en 28 juni 2025 4 avondtellingen gehouden op telpunt 103 in het Kinderbos te Lennisheuvel. Vanaf een half uur voor zonsondergang werden anderhalf uur lang alle baltsende mannetjes genoteerd. In week 20 en 22 werden respectievelijk 11 en 27 mannetjes waargenomen. In week 24 en 26 werden achtereenvolgens 21 en 22 mannetjes geteld. Daarnaast hadden we mooie waarnemingen van Blauwe Reiger, Bosuil, Grasmus, Grote Bonte Specht, Havik, Middelste Bonte Specht, Tuinfluiter, Zanglijster, Boomkikkers en Vleermuizen.

Sovon Midwinterwatervogeltelling

In Nederland verblijven van september tot april/mei grote aantal watervogels. Internationaal tellen natuurorganisaties elk jaar omstreeks half januari alle watervogels langs rivieren/plassen. Meerjarig tellen, documenteren en onderzoek is nodig ter bescherming van vogels, hun trekroutes en verblijfplaatsen. In Nederland gebeurt dit door Sovon (Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland) in samenwerking met vele vrijwilligers.

Het Dommeldal vormt een belangrijke ecologische verbindingszone tussen waardevolle natuurgebieden als Maai, Geelders, Scheeken, Kampina, Zegenwerp en Bossche Broek. Je kunt er bijzondere watervogels tegenkomen als Dodaars, Fuut, Kuifeend, Smient, Tafeleend, Wintertaling; watergebonden soorten als Grote Gele Kwikstaart, Grote Zilverreiger, IJsvogel, Oeverloper, Visdiefje, Waterral, Watersnip, Witgatje; roofvogels als Slechtvalk en Smelleken.

Op vrijdag 10 januari, zaterdag 11 januari en zondag 12 januari 2025 hebben leden van onze Vogelwerkgroep watervogels en wetlandsoorten geteld in gebied NB6136. In totaal hebben we 726 vogels / 21 soorten vogels waargenomen op en langs Dommel, Koppelloop, Smalwater, Leysenven, Landgoed Moorwijk en Gemeentevijver: 5 Aalscholvers, 3 Blauwe reigers, 1 Dodaars, 1 Fuut, 4 Grauwe Ganzen, 44 Grote Canadese Ganzen, 2 Grote Zilverreiger, 1 Knobbelgans, 109 Kokmeeuwen, 8 Kolganzen, 11 Krakeenden, 23 Kuifeenden, 66 Meerkoeten, 4 Nijlganzen, 24 Soepeenden, 35 Soepganzen, 1 Stormmeeuw, 107 Waterhoentjes, 2 Waterrallen, 267 Wilde Eenden, 8 Wintertalingen.

Knobbelgans en Waterral waren nog niet eerder waargenomen tijdens onze Watervogeltellingen. Een Knobbelgans is de gedomesticeerde vorm van de Zwaangans. Volgens SOVON is de Zwaangans een tamelijk zeldzame soort die leeft op steppemeren en rivierdalen in Zuidwest-Rusland, China en Mongolië.

Grote hoeveelheden regen met hoge waterstanden en snelstromend water als gevolg en beperkt zicht t.g.v. mist hebben zeker invloed gehad op het aantal waarnemingen op en langs de Dommel.

De volgende telling vindt plaats op zaterdag 10 januari 2026.

Beheergroep Dommelbimd

Frank de Bont en Sylvia van Gulik

Na wederom een nat najaar en winterseizoen, is de rest van het jaar weer heel droog verlopen. Dat heeft zijn weerslag op de natuur en het werk gehad.

Voor de najaarsmaaibeurt van het hooiland konden wij geen beroep doen op de aannemer die de afgelopen jaren met groot materieel kwam maaien én afvoeren. Het was op veel plaatsen, zo nat dat het merendeel van de maaiwerkzaamheden in natuurgebieden uitsluitend met de wetlandtrack uitgevoerd kon worden. Daardoor was er teveel werk voor een beperkt aantal loonwerkers dat beschikt over een wetlandtrack. Onze ‘huisaannemer’ gaf de voorkeur aan de grotere contracten van de professionele terreinbeheerders, waardoor wij op zoek moesten naar een alternatief.

Uiteindelijk is dat een combinatie geworden: het hogere deel is gemaaid door een aannemer uit Oirschot die zich toelegt op het beheer van natuurterreinen; hij had voor de gelegenheid, ná het reguliere maaiseizoen, een kleine wetlandtrack gehuurd om te ervaren of het iets is voor zijn bedrijf. De lagere percelen zijn met de lichte vingerbalkmaaier gemaaid. Deze machine raapt het maaisel niet op, dus dat was werk voor de vrijwilligers. De omstandigheden waren zwaar, daarom hebben we het werk over 7 ochtenden verdeeld. We hadden ook een meevaller, want we werden geholpen door de zoon van Toine die een groepje vrienden had meegenomen, als alternatief voor de sportschool!

Het werken met lichtere machines, heeft een groot voordeel voor de hooilanden: er zijn minder insporingen in de bodem, waardoor er minder verdichting van de bodem ontstaat en daardoor minder snel verruiging met grove vegetatie zoals riet, zeggen en pitrus.

Het natte weer zorgde ervoor dat de hooilanden in het voorjaar vrij lang nat bleven en zelfs onder water stonden. Dat werd vermoedelijk niet alleen veroorzaakt door het weer, maar ook door de afvoer van overtollig regenwater. Overtollig regenwater loopt door de grote, diepe scheidingssloot tussen de boomgaard en de hooilanden, via een stuwtje naar de bermsloot richting Stapelen, waar het via een gemaaltje in de Dommel wordt gepompt. Nadat de gemeente op ons verzoek de bermsloot had opgeschoond, hebben wij ook de afvoersloot in de Dommelbimd laten maaien. De vrijwilligers hebben het laatste deel bij de stuw onder handen genomen. Het water loopt, eenmaal over de stuw, nu weer goed weg en de hooilanden hebben dit jaar niet meer blank gestaan.

De werkgroep is het afgelopen jaar flink gegroeid, m.n. doordat een aantal bewoners van het nieuwe wijkje Jorishof zich bij ons heeft aangesloten! We zijn blij met deze uitbreiding, want het is belangrijk dat mensen uit de directe omgeving betrokken zijn bij de Dommelbimd; daarnaast maken veel handen het werk licht en kunnen we nu tegen een stootje.

Eind augustus hebben we met elkaar een leuk uitje gehad. We begonnen in de Dommelbimd met een heerlijk ontbijt, verzorgd door Lex in een opgeruimde en gezellig aangeklede werkschuur. Tijdens het ontbijt hebben we kort stil gestaan bij de ontwikkelingen in het beheer. Daarna zijn we naar het Notenbos in Gemonde gefietst waar we een rondleiding kregen van één van de Noteneters, de initiatiefnemers van dit voedselbos in wording.

Werkgroep Ruimtelijke Ordening

Nico Landwehr Johan

Samenstelling van de werkgroep

Gerard Buiks, Toine Cooijmans, Nico Landwehr Johan (vz), Lex Meijdam.

In memoriam Ineke Puls-van der Kamp

Op 19 maart 2025 is Ineke Puls-van der Kamp overleden. Ineke heeft vanaf de start van de WNLB, ook binnen de werkgroep RO, op zeer inspirerende wijze het belang van natuur en landschap behartigd. Haar inbreng hebben wij als zeer waardevol ervaren.

De sinds 2020 (Corona-maatregelen) aangevangen werkwijze is ook in het verslagjaar gecontinueerd. De werkgroep heeft zich beperkt tot telefonisch contact en raadpleging via email-contacten. Een enkele maal is er bilateraal overleg gevoerd. In voorkomende gevallen is ook Marcel van de Langenberg, als “meedenker” van de Natuurwerkgroep Liempde, actief betrokken.

In de RO-groep gaat het vooral om aandacht voor meerjarige onderwerpen. Het gaat daarbij in het bijzonder om ruimtelijke plannen met een langdurige procedure, zaken welke in verschillende fasen (her)beoordeeld moeten worden.

In het navolgende doen wij kort verslag van de belangrijkste zaken, die binnen de RO-groep zijn gepasseerd.

Werkgroep Uitvoering Bestemmingsplan Buitengebied Boxtel (Wubbb)

Lex Meijdam en Nico Landwehr Johan zijn actief als respectievelijk 2e en 1e afgevaardigde in de Werkgroep Uitvoering Bestemmingsplan Buitengebied Boxtel (Wubbb). Binnen dit overlegorgaan wordt door Gemeente, Waterschap, ZLTO, Heemkundekringen en Natuurwerkgroepen gewerkt aan afstemming van vooral zaken in het buitengebied en die in en nabij het stroomgebied van de Dommel. Voorafgaand aan de maandelijkse vergaderingen worden relevante agendapunten voorgelegd aan de NwB RO-groep. De WUBBBagenda omvat onder meer ingediende landschapsversterkingsplannen die gekoppeld worden aan ontwikkelingen die het vigerende bestemmingsplan buitengebied mogelijk maakt. Voorts komen er aan de orde aanvragen over wijzigingen in het landschap, zoals aanbrengen van verhardingen, ophogen en afgraven van percelen, sloten graven en/of dempen, verwijderen en/of aanbrengen van beplanting etcetera. Het gaat hierbij niet alleen om aanvragen van particulieren, maar ook om (uitvoerings)plannen van bijvoorbeeld gemeente en waterschap.

Een belangrijk toetsingskader binnen de Wubbb wordt geboden door de “Beleidsregel kwaliteitsverbetering voor het buitengebied”. De regel omvat voor Boxtel een concrete doorvertaling en nadere uitwerking van het provinciale en gemeentelijke beleid voor kwaliteitsverbetering van het landschap De regel vormt de leidraad voor de zogenaamde “keukentafelgesprekken” die door de gemeente gevoerd worden met initiatiefnemers, voorafgaand aan een feitelijke vergunningaanvraag. De NwB heeft benadrukt dat een van de belangrijkste punten is dat in principe kwaliteitsverbetering op de locatie plaatsvindt.

In het verslagjaar heeft de WUBBB, evenals in het voorgaande jaar, slechts een beperkt aantal (kleinere) plannen “landschappelijke inpassing” ter advisering voorgelegd gekregen. Deze beperking is een gevolg van niet alleen de Corona-maatregelen maar ook van de wisselende/beperkte ambtelijke bezetting en een door

de gemeente aangepaste prioritering van aanvragen. Bovendien lijkt het erop dat er in het verslagjaar aanzienlijk minder bouwplannen aan de orde zijn geweest vanwege beperkingen door onder meer de stikstofproblematiek.

Initiatieven zonnepark gemeente Boxtel

In heel Nederland werken 30 regio's samen met het doel om in 2030 de uitstoot van CO2 met de helft te verminderen ten opzichte van 1990. Boxtel maakt deel uit van de Regionale Energie Strategie (RES) Noordoost Brabant. Binnen deze RES is afgesproken dat alle gemeenten een bijdrage leveren aan de RES-opgave. Daarnaast wil Boxtel in 2030 een energie neutrale gemeente zijn. Om dat te bereiken is de grootschalige opwek van duurzame elektriciteit noodzakelijk. De gemeente Boxtel streeft hierin naar een optimale mix van zon- en windenergie. Vooralsnog komen in Boxtel parken in aanmerking in gebieden waar verstedelijking afweegbaar is.

De NwB is binnen de commissie Zonneparken betrokken bij de advisering over de opzet en inrichting van de parken. De biodiversiteit op en direct nabij de projectlocatie moet toenemen. Getoetst wordt op welke wijze een bijdrage wordt geleverd aan landschap, ecologie of waterberging en welke de betekenis is voor de recreatieve/ toeristische waarde.

Voorafgaand aan dit verslagjaar is de gedachte werkwijze van het toetsen van plannen toegelicht en doorgesproken. Inmiddels zijn initiatieven voor mogelijke parken nabij De Renbaan, De Beerze, De Vorst en De Ontginningsweg ter beoordeling voorgelegd. Binnen de Wubbb is vooral over de landschappelijke inrichting geadviseerd. Inmiddels zijn/worden de plannen doorgeleid naar de gemeenteraad.

Vinger aan de pols

Aandachtspunt blijft het volgen van effecten van plannen voor de natuur langs de Dommel door Boxtel. De stedelijke druk is hier hoog, de kunst is om de natuurwaarde, maar ook de unieke groene belevingswaarde te behouden en te versterken. De NwB is blij dat de gemeente in de bestemmingsplannen het behoud van deze waarden hoog in het vaandel heeft gezet. Daardoor is er op sommige plekken zelfs nieuwe ruimte voor de natuur gecreëerd. Wel blijft de werkgroep bezorgd over een consequente houding van de gemeente over de feitelijke invulling van zaken. De werkgroep is alert op nieuwe ontwikkelingen en heeft haar stem laten horen bij voorgenomen bouwplannen en mogelijke schadelijke activiteiten in de ecologische verbindingszone. De NwB blijft nauwgezet volgen of het waardevolle plan voor de Dommel door Boxtel zorgvuldig wordt nageleefd.

De NwB heeft zienswijzen en verzoeken om handhaving bij de gemeente ingediend vanwege activiteiten in strijd met het bestemmingsplan. In sommige gevallen heeft dit geleid tot directe maatregelen door de gemeente. In andere situaties is tot heden een gemeentelijke actie uitgebleven. Wel is vast komen staan dat handhaving geen prioriteit van de gemeente heeft vanwege financiële en personele capaciteit.

De werkgroep heeft via haar inbreng in de Wubbb nadrukkelijk aandacht gevraagd voor het respecteren van de in eerdere nota's, visies en plannen opgenomen natuurbestemming in de strook van 35 meter langs de Dommel. Deze strook is bestemd voor het behoud, herstel en/of de ontwikkeling van de natuurlijke en de landschappelijke waarden.

Ontwikkeling pastorietuin Baroniestraat 24

Bij brief van 26 januari 2024 heeft de NwB een zienswijze aan de gemeenteraad gezonden vanwege het ontwerpbestemmingsplan Baroniestraat 24 (herontwikkeling pastorietuin H.Hart). Deze zienswijze is een vervolg op de in 2023 gezonden zienswijze. Naar het oordeel van de NwB wordt in het ontwerp andermaal

geen recht gedaan aan het optimaliseren/ontwikkelen van een zogenaamde stapsteen voor een robuuste EVZ-zone nabij Smalwater. Ten onrechte wordt in het ontwerp bebouwing en verharding (parkeren) in het voor Natuur te bestemmen gedeelte opgenomen. Inmiddels is het bestemmingsplan Baroniestraat 24 vastgesteld. Het bestuur van de Natuurwerkgroep Boxtel heeft in december 2024 een helaas vergeefs beroep gedaan aan de gemeenteraad om het plan op dit onderdeel aan te passen. De procedure loopt nog.

Ontwikkeling stadslandgoed Stapelen

De werkgroep heeft in voorgaande jaren binnen de Wubbb in het kader van ontwikkelplannen voor Stadslandgoed Stapelen haar inbreng geleverd. In de afgelopen periode zijn geen concrete vervolgstappen bekend over nieuwe ontwikkelingen aldaar. De NwB zal nieuwe plannen voor het Stadslandgoed nauwgezet volgen.

Bestemmingsplan Buitengebied

In voorgaande jaren is duidelijk geworden dat vernieuwing/aanpassing/actualisering van het bestemmingsplan Buitengebied vooralsnog op de lange baan is geschoven. Tot heden zijn er onder meer vanwege de invoering van De Omgevingswet nog geen concrete acties ondernomen.

Het blijft in tussentijd zeer van belang om alert te zijn op adhoc-maatregelen die strijdig zijn met het vigerend beleid. De NwB is waakzaam om permanente schade in het landschap te voorkomen.

Bestemmingsplan Bosrand 2,3, Uilenbroek 8,13

In het voorjaar van 2025 hebben Natuurmonumenten, Brabantse Milieufederatie en de Natuurwerkgroep Boxtel gezamenlijk beroep ingesteld tegen het vastgestelde bestemmingsplan Bosrand 2,3, Uilenbroek 8,13. Het beroep betreft het bezwaar tegen het omzetten van een Natuurbestemming van een perceel naar Agrarische bestemming. Procedure loopt.

Omgevingsvergunning Classic Park

In november 2021 heeft de NwB (in collegiaal overleg met Natuurwerkgroep Liempde en Vereniging Het Groene Hart) bezwaar gemaakt vanwege de door B&W verleende omgevingsvergunning Koppenhoefstraat 14 in Boxtel: het tijdelijk uitbreiden van de activiteiten van Classic Park met verkoop van gebruikte auto’s, motorfietsen en (elektrische) fietsen voor maximaal 5 jaar. Deze uitbreiding zou nodig zijn vanwege financiële/economisch problemen.

NwB heeft aangegeven het bezwaarlijk te vinden dat de buitenruimte het gehele jaar ingezet gaat worden voor parkeerruimte /opslag voor gebruikte auto's . Deze buitenopslag en de voorziene verhardingen belemmeren in hoge mate de ontwikkeling van de destijds overeengekomen beoogde landschappelijke inrichting.

In augustus 2022 heeft de NwB, evenals andere partijen in deze zaak, beroep aangetekend bij de Rechtbank. In haar uitspraak van 28 september 2023 heeft de rechtbank het beroep ongegrond verklaard. Dit betekent dat de omgevingsvergunning (het tijdelijk uitbreiden van activiteiten van Classic Park) in stand blijft en dat de verkoop van motorvoertuigen door Van den Udenhout gedurende de tijdelijke termijn door kan gaan. Deze tijdelijke termijn zal in de loop van 2026 aflopen. Inmiddels is bekend geworden dat Classic Park kennelijk idee heeft om een andere invulling te willen geven aan de huidige museale bestemming. Hiervoor zal een nieuw bestemmingsplan moeten worden voorgelegd. De NwB zal alert zijn op handhaving na afloop van de tijdelijke termijn.

De Dommel door Boxtel

In dit verslagjaar zijn er geen bijzondere ontwikkelingen geweest bij het nader vormgeven/uitwerken van delen van het door het Waterschap gepresenteerde beekherstelproject Dommel door Boxtel.

Infrastructuur / spoorwegen / gemeentelijke verkeersplannen

De NwB blijft aandacht houden voor de mogelijke consequenties van het sluiten van een aantal overwegen. In het verleden was NwB vertegenwoordigd in de klankbordgroep ten behoeve van het nieuwe gemeentelijk verkeer- en vervoerplan (GVVP) genaamd MOVE'31. Inmiddels heeft de gemeente gekozen voor een nieuwe opzet van mobiliteitsplannen. De NwB is voor deze zaken -nog- niet benaderd. Waar mogelijk levert zij haar inbreng vanwege de belangen van Natuur en Milieu.

In een gezamenlijke brief van februari 2018 hebben de NwB (toe nog WNLB), de ZLTO en de stichting Rond Kerk en Orion aan B&W en gemeenteraad hun zorgen geuit over de aanpak en opbouw van de werkwijze binnen de klankbordgroep. De gemeente is er tot heden nog niet in geslaagd om met een andere opzet van MOVE 31 de gewenste participanten weer om de tafel te krijgen.

Bij brief van 9 mei 2019 heeft de NwB haar kanttekeningen gezonden bij de concept-visie verkeersplan MOVE'31 . Zij heeft aanbevolen inspanningen uitsluitend te richten op financieel, milieutechnisch en ecologisch haalbare oplossingen. De concept-Mobiliteitsvisie lijkt volgens de NwB vooral ingegeven vanuit een sectorale weg- en verkeersbenadering. Er ontbreekt een duidelijke verwijzing naar een noodzakelijke integrale benadering vanwege de Omgevingswet. De visie geeft onvoldoende weer welke argumenten vanuit ruimtelijke kwaliteit, landschap, cultuurhistorie en ecologie medebepalend zijn voor een realistisch ontwerp. De PHS-plannen dienen als uitgangspunt voor de verkeersvisie. Dit uitgangspunt is discutabel geworden door de PAS-uitspraak van RvS (zie hierna onder VLK).

Vooralsnog is de voortgang van het MOVE'31-traject opgeschort / zeer vertraagd /omgezet naar een nieuw mobiliteitsplan. Er is in ook in de huidige verslagperiode geen nieuws te melden.

Verbinding Ladonk-Kapelweg VLK en betrokken verkeersbesluiten

De NwB heeft in eerdere jaren zienswijzen ingezonden vanwege het ontwerpbestemmingsplan verbindingsweg Ladonk-Kapelweg (VLK). De NwB heeft in een uitvoerig schrijven aangegeven dat de in het ontwerpbestemmingsplan verbindingsweg Ladonk-Kapelweg opgenomen voorstellen strijdig zijn met enerzijds de ambities van rijk, provincie en gemeente voor het Boxtelse buitengebied in het Nationaal Landschap Het Groene Woud en anderzijds de zorgplicht voor het in stand houden en versterken van het buitengebied als hoogwaardige leefomgeving voor mens en natuur.

De Raad van State heeft op 14 augustus 2019 uitgesproken dat het Programma Aanpak Stikstof (PAS) niet kan gelden als beoordelingskader voor toelaatbaarheid stikstofemissie. Er mogen geen activiteiten worden uitgevoerd die een (significant) effect hebben op Natura-2000 gebieden. Dit is voor projecten in Boxtel voornamelijk de Kampina. Met deze uitspraak zijn het eerdere bestemmingsplan Verbindingsweg Ladonk-Kapelweg en de samenhangende verkeersbesluiten vernietigd. Met de uitspraak over het PAS is de Raad van State niet toegekomen aan een inhoudelijke behandeling van de overige beroepsgronden.

Inmiddels is het bestemmingsplan VLK (2020) opnieuw in procedure gebracht. In maart 2022 heeft de NwB in een zienswijze onder meer aangegeven dat nut en noodzaak van de weg VLK dwars door het waardevolle landschap onvoldoende is aangetoond. Voorts ontbreekt het aan een gedegen onderzoek van de veel mildere mogelijkheden in de sfeer van de nulplus-variant (bundeling van infrastructuur). Het inzicht in de werkelijke verkeers- en hindersituatie van de Kapelweg is onvoldoende. De maatschappelijke noodzaak van

een geheel nieuwe weg is niet aangetoond. Er is sprake van een aantasting van ongeveer alle denkbare ruimtelijke kwaliteiten, zowel de ecologische, de landschappelijke, de hydrologische, de cultuurhistorische en de archeologische waarden. VLK is strijdig met het belang van het recreatieve gebruik en de beleving van natuur en landschap.

De NwB heeft samen met De Vereniging Het Groene Hart Brabant in oktober 2022 beroep ingesteld bij de Raad van State. Behandeling van deze zaak zal waarschijnlijk in het najaar van 2025 aan de orde zijn. Procedure loopt nog.

De NwB zal alert blijven bij het opstellen van nieuwe bestemmings- en verkeersplannen. Wij zullen andermaal pleiten voor ordentelijke plannen voor de lange termijn. Daarbij biedt een integrale benadering de meeste kansen. Mogelijke nieuwe knelpunten dienen serieus benoemd te worden en betrokken bij de gewenste oplossingen voor de toekomst.

Bestemmingsplan Keulsebaan

In augustus 2022 heeft de Raad van State het door de gemeenteraad in 2020 vastgestelde bestemmingsplan Keulsebaan vernietigd. Naar het oordeel van de Raad van State ontbreekt “een actueel, integraal onderzoek waarbij is beoordeeld welke effecten het bestemmingsplan Keulsebaan heeft”. Inmiddels heeft de gemeente in 2025 een aantal maatregelen aangekondigd om de verkeersdruk op de Keulsebaan beter beheersbaar te maken zonder rigoureuze maatregelen voor de huidige wegenstructuur. Wij zullen de door NwB indertijd ingebrachte bezwaren zorgvuldig bewaren voor het geval er nieuwe actie nodig is.

Tot slot

De RO-groep probeert zo mogelijk reeds in een vroeg stadium betrokken te worden bij plannen en ontwikkelingen die verband houden met de natuurlijke kwaliteiten in het Boxtelse. Voorts houdt zij zeer dringend de vinger aan de pols bij de verdere planvorming en zal zij primair proberen in goed overleg haar doelen te bereiken. Soms ontkomt de RO-groep er echter niet aan om de mogelijke beroeps- en rechtsmiddelen te hanteren.

Ook in het komende seizoen zal wederom aandacht besteed worden aan (grotere) gemeentelijke plannen waaronder diverse (nieuwe) bestemmingsplannen en aanzetten daartoe, en niet te vergeten de plannen rond PHS (spoorplannen) en het nieuwe gemeentelijk Mobiliteitsplan, vooral daar waar het de belangen van Natuur en Milieu raakt.

Vooralsnog lijkt het erop dat ruimtelijke zaken vertraagd worden door problematiek rond invoering van de Omgevingswet, ambtelijke bezetting, Pfas-zaken etcetera.

Knotploegen

Erik van Boldrik, Frank van de Sande, Hans Volmer

Zoals we van onze mensen gewend zijn, is er dit jaar ook weer hard gewerkt. Het is gelukt om het hele programma dat we vooraf opgesteld hebben, af te werken. Ook de twee adressen die we noodgedwongen vorig jaar moesten laten liggen vanwege kletsnatte weides, hebben we dit jaar af kunnen werken. En het moet gezegd: ook de bomen waren wel toe aan een snoeibeurt. Tenslotte is er een extra groeiseizoen overheen gegaan. Maar met wat extra planning is dit toch allemaal gelukt.

Helaas moeten we toch melding maken van het feit dat onze zager Frans vanwege persoonlijke omstandigheden moest stoppen met het zagen. Ook het coördineren van de zaterdagploeg moest en moet hij beëindigen. Na een moeilijke periode gaat het weer de goede kant op met hem.

Over het algemeen was het prima knotweer: droog, een al of niet klein zonnetje op ons werk en een lekkere werktemperatuur. En ook de ontvangst met koffie en koeken was weer goed verzorgd door de diverse eigenaren. Vaak was er nog een extra versnapering in de vorm van een kom erwtensoep, een worstenbroodje of een al dan niet zelf gebakken taart. En dat smaakte dan ook prima.

Ook het opruimen is goed verlopen. Soms wilde de eigenaar het hout zelf houden bv als kachelhout, een andere keer werd het opgehaald voor de olifanten en andere dieren van de Beekse Bergen. Soms was een van onze mensen erg blij met het hout om een eigen takkenril verder te kunnen opbouwen.

Op een adres zou de eigenaar niet thuis zijn, vanwege een plotselinge afspraak, maar wij kregen wel toestemming om aan het werk te gaan. Naast het verwerken van “ons snoeihout” hebben we ook snoeihout dat er al/nog lag ook maar verwerkt in een takkenril, die de eigenaar al van plan was om aan te

leggen. Kort en goed aan het eind van de morgen was al het snoeihout verwerkt in de nieuwe ril. Grote verrassing bij de eigenaar en een enorm “dank je wel” werd ons toegezwaaid.)

Naast de bestaande adressen hebben we ook geknot op een nieuw adres. Hier staan zo’n 45 echt grote knotwilgen met een behoorlijke knotachterstand. Zijn voor het laatst door de eigenaar een jaar 6 of geleden gedaan. Was dus voor ons ook een flinke klus. Na de schouw hebben we besloten om zonder opruimers eerst maar eens een begin te maken met het zaagwerk, omdat nogal wat dikke takken (zeg maar stammen) op het nieuwe hekwerk van de buurman of op het dak van de schuur van de eigenaar dreigen te vallen. Dus: Iedere tak aanbinden voor we gaan zagen. Dit is goed verlopen. Bij een tweede werkdag op dit adres hebben we wel heel veel geruimd en ook nog veel kunnen zagen. Het restant van het werk bekijken we dit najaar in de schouw en besluiten dat we ermee doen.

En dan de cijfertjes:

- Er is op 8 maandagen in totaal door 107 mensen knotwerk verzet.
- Op 9 zaterdagen is er in totaal door 122 mensen werk verzet.
- We mochten 1 nieuwe knotter verwelkomen.
- Het afgelopen seizoen zijn er 377 wilgen geknot.
- In totaal is er 41 uur gewerkt.

- Op de voedseltuin van De Kleine Aarde zijn door twee zagers 4 bomen geknot buiten het programma om.
- Op een adres was het terrein eigenlijk te nat, maar omdat de eigenaar de bomen op het natste deel zelf geknot heeft, konden we de rest wel afwerken. Dit werk werd afgesloten met een worstenbroodje van eigen bakkerij in een hout gestookte pizza oven.

Zo nat was het dus, maar toch klus geklaard

En na weer een jaar hard werken hebben we het seizoen af kunnen sluiten met een gezellige lunch bij de Koekenbakker in Lennisheuvel.

Paddenstoelenwerkgroep

Rob Reinierse

De Paddenstoelenwerkgroep heeft een winterslaap ondergaan in het afgelopen seizoen, maar is onlangs weer ontwaakt. Door het aanmelden van ondergetekende als coördinator is de paddenstoelenwerkgroep opnieuw gestart middels een kennismakingsbijeenkomst, waarbij het ledental is uitgebreid van 6 naar 13.

Naast de voornaamste kennisdrager Cor Kievit mogen we een tweede kennisdrager verwelkomen in de persoon van Jaap van de Ven. Onlangs heeft Jaap een paddenstoelen introductie presentatie gegeven voor de nieuwe leden. Zodra de paddenstoelen de koppen boven het maaiveld uitsteken zal met wekelijkse excursies aan aanvang gemaakt worden

Poelenwerkgroep

Marie José Meertens

De activiteiten van de poelenwerkgroep beperkten zich ook dit jaar tot een minimum. Er waren plannen, maar die werden helaas niet uitgevoerd of liepen mis. Met het overlijden van Ineke Puls in maart van 2025 viel een zeer gewaardeerd actief lid van de groep weg.

Toch lijkt er een verandering op komst. Een aantal nieuwe natuurwerkgroepleden hebben aangeven dat ze interesse hebben in activiteiten van de poelenwerkgroep. Ruim vóór het begin van komend amfibieënseizoen komt er een overzicht van noodzakelijke en mogelijke acties van de groep. Liefst gaan we daarna samen om de tafel.

De amfibieëntrek van 2025 werd voorbereid op donderdag 20 februari. De leden van de Sparrenrijkgroep zorgden voor het schoonmaken van de looproutes langs de schermen en onderdoorgangen op de Molenwijkseweg. Zoals gewoonlijk met appeltaart voor bij de koffie als tegenprestatie!

De trek zelf verliep rustig. Ook nu weer is mede door de inzet van de buurtbewoners het aantal slachtoffers beperkt gebleven.

Op donderdag 13 maart was er een bezoek gepland aan de baltsende heikikkers in de Kampina. Op maandag 10 maart leek dat een prima idee. Riek, Marijke, Erik en Marie José gingen voorwerk doen en werden verrast door heel veel duidelijk blauwe exemplaren. Helaas bleek drie dagen later de baltstijd voorbij en werd de activiteit afgeblazen. Jammer!

Begin september is de poelenwerkgroep via de publiciteitswerkgroep in contact gekomen met de "Stichting Buurkracht" die in de gemeente Boxtel en Sint Michielsgestel een 12 tal buurtinitiatieven begeleidt. In Esch is een aantal bewoners van plan om de wat in verval geraakt "Kikkertuin" bij de school een opknapbeurt te geven. Hierbij is advies van de poelenwerkgroep gevraagd. Overleg hierover loopt. Een mooie gelegenheid om ook weer met schoolkinderen te gaan werken.

Beheergroep Sparrenrijk

Ton Huinink

Het jaar van verandering voor het Sparrenrijk

Na ruim 5 jaar wachten op een nieuw beheerplan voor het Sparrenrijk is dit in de herfst van 2024 in werking getreden. In opdracht van de gemeente Boxtel is onder toezicht van de Bosgroep Zuid Nederland hieraan uitvoering gegeven. Begonnen is om op diverse stukken van het bos middels een zaagplan naaldbomen weg te halen. Het was wel even schrikken toen we de vele stapels boomstammen langs de Vekemans Van Lieshoutlaan zagen.

Ook werden verschillende paden en lanen afgesloten met omgezaagde bomen. Er waren diepe sporen van bosvoertuigen in de vele lanen. Al met al maakte het geheel een rommelige indruk en het gaf bij ons Sparrenrijkers toch wel wat twijfel over de aanpak en uitvoering. Omwonenden en betrokkenen hebben ons benaderd over de schade aan het bos. Er werden plakkaten met protesten op diverse plekken in het bos aangebracht. De werkgroep Sparrenrijk heeft de mening uitgedragen dat het vasthouden van het plan een goede zaak is.

Volgens het plan werden vele nieuwe bomen aangeplant. Het betreft inheemse schaduwboomsoorten en struiken zoals linde, haagbeuk, gewone esdoorn, veldesdoorn, zoete kers, hazelaar en Europese vogelkers met goed verteerbaar blad, dat een positief effect heeft op de bodem. Door de Sparrenrijkers werden nieuwe wandelpaden aangebracht en de wandelroute, aangegeven met groene palen, werd omgelegd.

Binnen Sparrenrijk is nu een zonering aangebracht: bos met accent op natuur en bos met recreatief medegebruik. In het bos met accent op natuur wordt ingezet op het zo veel als mogelijk laten ontstaan van natuurlijke processen. In het bos met accent op recreatie wordt bij het natuurlijk beheren van het bos meer rekening gehouden met recreatie. Het streefbeeld voor het bos in Sparrenrijk is een gemengd bos met een kleinschalige bosstructuur.

Voor het grasland met poel wordt gestreefd naar een open terrein met soortenrijke hei, schrale vegetatie met onder meer grassen, zeggen, russen en (bloeiende) kruidachtigen. Daarnaast is het beheer gericht op het recreatief aantrekkelijker maken van de beleving en bosbeelden in het gebied.

Ondanks de erg droge zomer is de nieuwe aanplant op vele plekken in het bos goed aangeslagen. De sporen in de lanen en paden zijn weer geëgaliseerd. Over enige tijd zullen de lege plekken van het bos weer gevuld zijn. We zijn er intussen van overtuigd dat het Sparrenrijk een prachtig bos is waar het goed wandelen, toeven en voor de Sparrenrijkers prettig werken zal zijn.

Het seizoen 2024-2025 in cijfers

De bezetting van de werkgroep bestaat nu uit 15 mannen en 2 vrouwen en is daarmee groot te noemen.

In totaal hebben we dit jaar, met gemiddeld 13,5 man/vrouw, 17 keer gewerkt.

2x Hebben we afgelast i.v.m. voorspelde regen, sneeuw en storm.

2x Rond jaarwisseling niet gewerkt: kerstreces.

1x rondleiding met Ralf Van Humbeeck, gemeentelijke medewerker verantwoordelijk voor Sparrenrijk.

Totaal betekent dat 229 werkmorgens (x 3 uur) gewerkt is wat resulteert in 687 werkuren.

Het gemiddelde aantal deelnemers van 13,5 per morgen is een prima opkomst!

Werkzaamheden

Op donderdagmorgen van midden oktober tot midden maart waren we in Sparrenrijk te vinden, een groep trouwe, werklustige en gemotiveerde vrijwilligers.

Net als voorgaande jaren zijn de vaste delen van het onderhoud de werkzaamheden rond de poel, het verwijderen van de rododendrons en het verwijderen van omgevallen bomen van stormschades. Langs de Molenwijkseweg is bij de manege flink gesnoeid en gemaaid voor de kikker- en paddentrek. De diverse onderdoorgangen die onder de rijweg doorlopen zijn geschoond van hindernissen en de kikkers en padden kunnen daardoor ongehinderd de weg oversteken.

Het verwijderen van de rododendrons was al grotendeels afgerond. Er moest echter nog flink wat snoeiwerk worden verricht in het rododendronlaantje om een blijvende doorgang te garanderen. Na een aantal donderdagen snoeien hadden we het juiste resultaat. Het reeds in voorgaande jaren uitgevoerde snoeiwerk is gecontroleerd. De uitgetrokken wortels schieten vaak uit en moeten dan alsnog gesnoeid worden. Dit uitschieten kan nog een aantal jaren plaatsvinden en controle daarop is gewenst. Heel veel werk is wederom gaan zitten in het verwijderen van opschot van de Amerikaanse eik. Met de bosmaaier, bijltje, knipschaar en soms motorzaag is hier intensief aan gewerkt. We zijn er nog niet klaar mee.

De poel is ook weer onderhanden genomen. De begroeiing rondom is gekortwiekt en de begroeiing in de poel is voor een deel verwijderd.

Ook het bekendste laantje van het Sparrenrijk, het Trouwlaantje, is door de gemeente onderhanden genomen. De beuken zijn flink gekortwiekt en de werkgroep zal het de komende jaren onderhouden.

De wandelroute met de groene paaltjes is aangepast vanwege het nieuwe beheerplan met de toepassing van zonering. Hierdoor moest er ook een nieuwe wandelbrug worden gemaakt. Deze is in goed overleg en samenwerking met de gemeente tot stand gekomen.

Langs de wandelroute zijn de zitbankjes en tafels verplaatst, gerepareerd en nieuwe toegevoegd. De houten (Douglas) planken zijn door het Brabants Landschap geleverd. Deze zijn voor ons onder toezicht van Erik in het Bossche Broek gezaagd. Op aantrekkelijke plaatsen in het bos kan nu gerust en van de omgeving genoten worden.

Aanleg nieuwe wandelbrug

De groep vrijwilligers

Het aantal vrijwilligers is weer met één gestegen en ook dit keer was er sprake van een jongere dan het gemiddelde van de groep. De groep bestaat nu uit 17 actieve leden.

Voor de vrijwilligers van de werkgroep is een Risico-inventarisatie Sparrenrijkgroep opgesteld met de titel “Werken met vrijwilligers in natuur en landschap”. Deze risico-inventarisatie wordt gebruikt om de risico’s voor de vrijwilligers te wegen die voortkomen uit gevaren van de verschillende werkzaamheden. Deze is met de vrijwilligers geëvalueerd en dit zal van tijd tot tijd met elkaar moeten worden herhaald en doorgenomen.

Ik heb nu aangegeven dat ik de functie van coördinator neerleg. Mijn leeftijd en gezondheid geven daar aanleiding toe. Wel blijf ik graag deel uitmaken van de werkgroep.

De 2 nieuwe coördinatoren zijn Rob Reiniers en Rien de Groot. Zij maken al enige jaren deel uit van onze werkgroep en daardoor is er het volste vertrouwen dat zij het coördinatorschap goed zullen uitvoeren. We wensen hen veel succes en plezier toe.

Vanaf ca. 2002 heeft Aad van der Helm als vrijwilliger bij onze werkgroep, naast lid te zijn van de Knotploeg, gewerkt. Hij hanteerde veelvuldig zowel de motorzaag als de bosmaaier. Een aantal seizoenen terug is hij gestopt vanwege gezondheidsredenen en omstandigheden thuis. Helaas is hij 2 december 2024 overleden en zijn vrouw een dag later.

Plaatsen bank

Erik houdt toezicht op het zagen

Publiciteitswerkgroep

Riet van de Bekerom en Erik Kerpel

Een van onze doelen is om elke werkgroep één activiteit per jaar te laten verzorgen. Dit jaar is er al voor de derde keer door de vogelwerkgroep een vogelwandeling in Sparrenrijk georganiseerd. Daarnaast is er een paddenstoelenwandeling geweest en een rondleiding door Dommelbimd met een demonstratie heggenvlechten. Toen de excursie naar de blauwe heikikker gepland was, bleek op de dag zelf dat de kikkers niet meer de blauwe kleur hadden.

Een ander doel is om een aantal lezingen per jaar te organiseren. Het afgelopen jaar is er bij de jaarvergadering een mooie presentatie geweest van Frans Kapteijns over exotische bomen in Nederlandse bossen. Leo Linnartz heeft een zeer interessante lezing gehouden over rewilding en de komst van de wolf. Voor toekomstige lezingen kunnen we terecht in de bibliotheek.

Samenwerken met andere organisaties, bij nieuwe ‘groene’ initiatieven vinden wij belangrijk.

Bosbaden

Zo hebben we samen met Transitie Boxtel 2 excursies “bosbaden” georganiseerd. Bij bosbaden ga je de natuur in je omgeving optimaal beleven, door: te bekijken, voelen, ruiken en zelfs te proeven. De eerste excursie vond plaats in Sparrenrijk, de tweede op het terrein van de Kleine aarde. Hieraan hebben in totaal 30 mensen deelgenomen.

Pluktuin

Ook zijn we bezig om de Pluktuin nieuw leven in te blazen. De Pluktuin is een kleine tuin, op een veld aan de Robert Schumanlaan, voor iedereen toegankelijk, waar allerlei fruit dragende bomen en struiken staan,

waarvan iedereen mag plukken. Dit initiatief is 15 jaar geleden gestart door vrijwilligers van Transitie Boxtel en de Natuurwerkgroep Boxtel. De afgelopen jaren heeft de tuin een kwijnend bestaan geleid, maar vanaf augustus gaan we weer starten met de reeds ervaren vrijwilligers en enkele nieuwe vrijwilligers.

Ons doel is: Laten zien wat je met je tuin kunt doen (als alternatief voor verstening), kennis van tuinbeheer laten zien, zelf leren fruit te kweken, gezelligheid en saamhorigheid.

Groene daken

Een aantal buurtbewoners in Oost is gaan uitzoeken of het mogelijk is om een groen dak op je woning, of schuur te laten aanleggen. Ze hebben gezocht naar leveranciers, een kostenoverzicht gemaakt en subsidie mogelijkheden onderzocht. Begin juli heeft er een voorlichtingsbijeenkomst plaatsgevonden in de raadzaal van het gemeentehuis.

De conclusie is, dat het aanleggen van groene daken voor inwoners van Boxtel logistiek en financieel prima mogelijk is. Bewoners die een groen dak willen laten aanleggen hebben echter ieder een te klein dak oppervlak, om het voor een leverancier interessant te maken. Het vraagt daarom sturing en bundeling van aanvragen. In St.Michielsgestel is de vereniging ‘Met elkaar, voor mekaar’ actief het bundelen van aanvragen en organiseren van de aanleg van Groene Daken.

Beheer veldje bij A2

Achterin Oost, naast het fietstunneltje onder de A2, ligt links en rechts een brede groenstrook tussen de huizen en het talud van de A2. De gemeente heeft dit niet onderhouden en de natuur is zijn gang gegaan. Er staat bos en ook is er een heel nat gedeelte met een poel. Het is een prachtig stukje natuur geworden, met een grote diversiteit aan planten en dieren. Enkele buurtbewoners wilden dit stukje natuur beter toegankelijk maken voor wandelaars. De Natuurwerkgroep heeft hen gefaciliteerd door de natuurwaarde van het gebied aan te tonen met een ‘Soorten onderzoek’. Helaas is het initiatief van de buurtbewoners niet van de grond gekomen. Jammer, maar de natuur heeft er niet van geleden.

Ook hebben we aan meer zichtbaarheid gewerkt. De beachflags zijn in gebruik genomen bij de werkzaamheden in Sparrenrijk en Dommelbimd en bij het knotten. Daarnaast hebben we roll-up banners voor binnen activiteiten en kaarten (formaat A6) gemaakt.

De kaart op A6 formaat *Lezing in Luiduina*

Doordat we meer zichtbaar zijn, krijgen we ook allerlei uitnodigingen om bij activiteiten aanwezig te zijn.

We hebben een aantal activiteiten georganiseerd of er aan deelgenomen:

- We hadden een kraampje op de bijen- en plantenmarkt waarin we de bezoekers het belang van inheemse bomen voor bijen/insecten lieten ontdekken. De naar schatting 100 bezoekers waren verwonderd over de grote verschillen in aantal soorten insecten op de geselecteerde bomen.
- Bij het kraampje bij de spiegeltent kwamen ongeveer 60 enthousiaste kinderen langs om een speurtocht te doen. Na afloop gingen ze blij met een zakje wilde bloemen zaadjes naar huis.
- We hebben op verzoek van een bewoner een lezing gegeven in Liduina over de activiteiten van de NwG Boxtel.
- 60 Jarig bestaan van buurthuis De Walnoot. We hebben op 23 augustus informatie gegeven over het werk van de Natuurwerkgroep, met foto's, gereedschap, roll-up banners en uitleg.
- In september hebben we een excursie georganiseerd om naar boomkikkers te gaan kijken. Gebiedsbeheerder van Brabants Landschap Mark Benders leidde ons rond en gaf uitleg.
- Bij de jaarvergadering in oktober 2025 is er een lezing over de ooievaars die jaarlijks nestelen in Liempde.

Boomkikker tijdens excursie

Natuurwerkgroep Boxtel

Voorzitter: Lex Meijdam 073-6895691

Penningmeester: Hans Volmer 0411-674631

Bestuurslid: Erik Kerpel 06-50748482

E-mail: info@natuurwerkgroepboxtel.nl

Internet: www.natuurwerkgroepboxtel.nl